

Competition contributing to the European Green Deal

#EUGreenDeal

Mededingingsbeleid ter ondersteuning van de Green Deal

Oproep tot het leveren van bijdragen

Inleiding

De Europese Green Deal moet de EU omvormen tot een eerlijke, welvarende samenleving met een moderne, hulpbronnefficiënte en concurrerende economie. Tegen 2050 moet Europa het eerste klimaatneutrale continent zijn, waar economische groei losstaat van het gebruik van hulpbronnen. Door de coronapandemie zijn die ambities extra relevant geworden. De Europese Commissie heeft een omvangrijk herstelplan voor Europa op tafel gelegd om de economische en maatschappelijke schade als gevolg van de pandemie te herstellen en het Europese herstel een impuls te geven in overeenstemming met zowel de groene als de digitale transitiedoelstellingen.

Zoals uitvoerend vicevoorzitter Vestager heeft benadrukt: “Om hierin te slagen, moet iedereen in Europa - elk individu, elke overheidsinstantie - zijn steentje bijdragen. Ook het mededingingstoezicht.”

De EU-mededingingsregels moeten doeltreffende concurrentie op marktgebieden stimuleren en beschermen, wat tot efficiënte resultaten in het voordeel van de consumenten leidt. Concurrerende markten stimuleren bedrijven om tegen de laagste kosten te produceren, efficiënt te investeren en energie-efficiëntere technologieën te bedenken en toe te passen. Die concurrentiedruk is een krachtige stimulans om de schaarse hulpbronnen van onze planeet efficiënt te gebruiken en vormt een aanvulling op milieu- en klimaatbeleid en regelgeving die gericht is op het internaliseren van milieukosten. Het mededingingsbeleid bevordert een efficiënte en concurrerende markt en draagt zo inherent bij tot een doeltreffend groen beleid.

In de strijd tegen de klimaatverandering en in de bescherming van het milieu speelt het mededingingsbeleid geen voortrekkersrol. Er zijn betere, veel doeltreffendere manieren, zoals regelgeving en belastingheffing. Het mededingingsbeleid kan de regelgeving echter wél aanvullen, en de vraag is hoe dat zo doeltreffend mogelijk kan. De Commissie is, onder nauw toezicht van de Unierechter, verantwoordelijk voor de handhaving van de mededingingsregels op grond van haar bevoegdheden uit hoofde van het Verdrag en de bestaande secundaire EU-wetgeving. Dat betekent dat het mededingingsbeleid, afgezien van eventuele wijzigingen in het bestaande rechtskader, alleen binnen deze duidelijk afgebakende grenzen kan bijdragen aan de Green Deal.

Deze oproep tot het leveren van bijdragen heeft tot doel ideeën en voorstellen te verzamelen van iedereen die belang heeft bij deze kwestie, met inbegrip van mededingingsdeskundigen, de academische wereld, het bedrijfsleven, milieuorganisaties en consumentenorganisaties. De bijdragen zullen begin volgend jaar de basis vormen van een conferentie waarin die verschillende visies worden samengebracht.

Deel 1: staatssteuntoezicht

De staatssteunregels maken steun mogelijk voor prioriteiten van de Green Deal (decarbonisatie, energie-efficiëntie, duurzame mobiliteit, circulaire economie, de ambitie om alle verontreiniging tot nul terug te dringen). Dankzij die regels werden groene investeringen gestimuleerd en de verstoringende effecten van overheidssubsidies in het verleden beperkt. Momenteel kunnen zij worden geëvalueerd

om na te gaan of zij in de toekomst nog beter voor dat doel gebruikt kunnen worden¹. Die evaluaties zullen de basis vormen voor een volledig geactualiseerd kader dat overheden in staat stelt bij te dragen aan de doelstellingen van de groene transitie en tegelijkertijd de beperkte overheidsmiddelen zo efficiënt mogelijk te gebruiken.

Het staatssteuntoezicht beoordeelt of een steunmaatregel verenigbaar is met de interne markt. Bij de beoordeling van de verenigbaarheid van een steunmaatregel gaat het er gewoonlijk om de ongunstige effecten voor het handelsverkeer en de concurrentie op de gemeenschappelijke markt af te wegen tegen de gunstige effecten, namelijk de mate waarin een bijdrage wordt geleverd tot het behalen van een welomschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang. Bij het afwegen van die effecten wordt rekening gehouden met de gevolgen van de steunmaatregel via een toets die gewoonlijk in onderstaande criteria is onderverdeeld².

- De steunmaatregel moet gericht zijn op een welomschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang.
- De steunmaatregel moet leiden tot een wezenlijke verbetering die de markt zelf niet tot stand kan brengen, bijvoorbeeld door een oplossing te bieden voor marktfalen of door een rechtvaardigheids- of cohesieprobleem aan te pakken.
- De steunmaatregel moet een geschikt beleidsinstrument zijn om de desbetreffende beleidsdoelstelling te verwezenlijken.
- De steunmaatregel moet een stimulerend effect hebben, d.w.z. het gedrag van de onderneming zodanig veranderen dat zij extra activiteiten onderneemt die zij zonder de steun niet zou uitvoeren.
- De steunmaatregel moet proportioneel zijn, d.w.z. beperkt blijven tot het minimum dat noodzakelijk is om de extra investering of activiteit te stimuleren.
- Concurrentievervalsing en beïnvloeding van de handel tussen lidstaten moeten voldoende beperkt worden, zodat de balans over het geheel genomen positief is.
- De besluiten en informatie over de steunverleningen moeten openbaar worden gemaakt (transparantie).

Hieronder vindt u enkele vragen die kunnen dienen als suggesties voor het debat over de wijze waarop de staatssteuncontrole en het milieu- en klimaatbeleid elkaar aanvullen – en hoe dat in de toekomst nog beter zou kunnen:

1. Wat zijn de voornaamste punten in de huidige staatssteunregels die u anders zou willen zien om ervoor te zorgen dat zij de Green Deal volledig ondersteunen? Noem, indien mogelijk, voorbeelden waarin de huidige staatssteunregels de vergroening van de economie volgens u onvoldoende ondersteunen en/of waarin de huidige staatssteunregels steun mogelijk maken die indruist tegen milieudoelstellingen.

---

¹ Deze richtsnoeren en staatssteunregels zullen aan openbare raadplegingen worden onderworpen op <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>.

² De mogelijke gevolgen van de uitspraak van het Hof van Justitie in zaak C 594/18 P, Oostenrijk/Commissie (hierna “Hinkley Point” genoemd) van 22 september 2020, moeten mee in overweging genomen worden.

2. Als u van mening bent dat ervoor activiteiten met negatieve milieueffecten minder staatssteun of minder staatssteunmaatregelen moeten worden goedgekeurd, hoe zou dat volgens u moeten gebeuren?
  - a. Hoe kunnen de negatieve milieueffecten van projecten worden beperkt door de lidstaten of de begunstigde? (Bijvoorbeeld: als een investering in breedband/spoorwegen mogelijke gevolgen voor de biodiversiteit met zich brengt, hoe kan er dan voor worden gezorgd dat de biodiversiteit tijdens de werkzaamheden intact blijft; of als een waterkrachtcentrale de vispopulatie in gevaar zou brengen, hoe kunnen de vissen dan worden beschermd?)
3. Als u van mening bent dat er ter ondersteuning van milieudoelstellingen meer staatssteun moet worden toegestaan, hoe zou dat volgens u moeten gebeuren?
  - a. Moet er bijvoorbeeld meer steun (of steun onder versoepelde voorwaarden) worden verleend aan milieuvriendelijke projecten dan aan vergelijkbare projecten die niet dezelfde voordelen opleveren ("groene bonus")? Zo ja, hoe dient die groene bonus dan te worden bepaald?
  - b. Aan de hand van welke criteria moet een groene bonus worden beoordeeld? Kunt u concrete voorbeelden geven van situaties waarin een groene bonus naar uw mening gerechtvaardigd zou zijn, in vergelijking met situaties waarin dat niet het geval zou zijn? Licht uw antwoord toe.
4. Hoe moeten we positieve milieueffecten definiëren?
  - a. Moet dat gebeuren aan de hand van de EU-duurzaamheidstaxonomie³ en zo ja, gaat het dan om alle criteria van die taxonomie? Of volstaat om het even welk milieuvoordeel?

Deel 2: antitrustregels

De antitrustregels van de EU verbieden concurrentieverstorende activiteiten van ondernemingen, zoals mededingingsverstorende overeenkomsten of misbruik van machtspositie. De Europese Commissie, nationale mededingingsautoriteiten en nationale rechtbanken passen de antitrustregels parallel toe.

De antitrustregels van de EU dragen reeds bij aan de doelstellingen van de Green Deal door beperkende praktijken te bestraffen, zoals beperkingen bij de ontwikkeling of uitrol van schone technologieën of het uitsluiten van de toegang tot essentiële infrastructuur (bv. elektriciteitsleidingen) die van cruciaal belang is voor de aanleg van offshore-windmolenparken en voor andere hernieuwbare energiebronnen. De antitrustregels leveren ook een bijdrage aan de doelstellingen van de Green Deal doordat zij op basis van concurrentie tussen energieleveranciers de vrije doorstroom van energie over de grenzen heen en een efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen vergemakkelijken.

---

³ Bij de EU-taxonomeieverordening (Verordening (EU) nr. 2020/852 van 18 juni 2020 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13) is een EU-classificatiesysteem vastgesteld om duurzame beleggingen te bevorderen. In het kader van de EU-duurzaamheidstaxonomie zullen de meeste economische activiteiten worden gescreend en zullen per activiteit criteria worden vastgesteld (op het vlak van uitstoot, recyclingpercentages, vereisten voor de waterhuishouding, enz.) om te bepalen of ze door beleggers en vermogensbeheerders als duurzaam kunnen worden bestempeld. Hoewel de classificatie niet van toepassing is op staatssteun, kan ze gedeeltelijke richtsnoeren bieden om projecten met grote milieuvoordelen of met een hoge duurzaamheidsscore vast te stellen.

Handhavingsmaatregelen met betrekking tot vervoer kunnen ook bijdragen aan de vergroening van de industrie en de economie.

Bedrijven kunnen een bijdrage aan de Green Deal leveren door zich gezamenlijk in te spannen om verder te gaan dan bindende normen. Standaardiseringsovereenkomsten hebben vaak aanzienlijke positieve effecten, vooral doordat zij het mogelijk maken nieuwe en verbeterde producten, markten of betere leveringsvoorwaarden uit te werken. Wanneer ondernemingen het eens worden over normen, kunnen zij waarborgen invoeren om ervoor te zorgen dat de voordelen van een norm de gezonde concurrentie niet onnodig beperken. Zo moet een norm op een transparante en niet-discriminerende manier worden toegepast; toegankelijk zijn voor alle geïnteresseerde ondernemingen, met inbegrip van bedrijven die ook alternatieve normen of technologieën willen gebruiken; en mag de norm het niet mogelijk maken commercieel gevoelige informatie uit te wisselen of kartels te dekken⁴.

Overeenkomsten die duurzaamheidsdoelstellingen nastreven, kunnen in beginsel ook profiteren van de groepsvrijstellingsverordeningen⁵ van de Commissie, mits zij geen hardcore beperkingen bevatten en de gezamenlijke marktaandelen van de partijen bij de overeenkomst geen specifieke drempels overschrijden.

Het doel van het huidige debat is na te gaan of er nog belemmeringen zijn voor wenselijke overeenkomsten ter ondersteuning van de doelstellingen van de Green Deal en zo ja, hoe die belemmeringen het best kunnen worden aangepakt.

Hieronder vindt u enkele vragen die kunnen dienen als suggesties voor het debat over de wijze waarop het antitrustbeleid en het milieu- en klimaatbeleid elkaar aanvullen – en hoe dat in de toekomst nog beter zou kunnen:

1. Kunt u feitelijke of theoretische voorbeelden geven van wenselijke samenwerking tussen ondernemingen die de doelstellingen van de Green Deal ondersteunt en niet kon worden uitgevoerd als gevolg van antitrustrisico's in de EU? Leg met name uit in welke omstandigheden groenere resultaten (bv. groenere producten of productieprocessen) eerder worden bereikt door samenwerking tussen ondernemingen dan door concurrentie.
2. Moeten er bijkomende verduidelijkingen en steun worden gegeven met betrekking tot de kenmerken van overeenkomsten die de doelstellingen van de Green Deal bevorderen zonder de concurrentie te beperken? Zo ja, in welke vorm moeten dergelijke verduidelijkingen dan worden gegeven (algemene beleidsrichtsnoeren, beoordeling per geval, communicatie over handhavingsprioriteiten ...)?
3. Zijn er omstandigheden waarin het nastreven van de doelstellingen van de Green Deal beperkende overeenkomsten zou rechtvaardigen naast de huidige handhavingspraktijken? Zo

---

⁴ Zie de richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op horizontale samenwerkingsovereenkomsten, PB C 11 van 14.1.2011, blz. 1 (richtsnoeren betreffende horizontale samenwerking), punten 280-283 en punt 293.

⁵ Verordening (EU) nr. 330/2010 van de Commissie van 20 april 2010 betreffende de toepassing van artikel 101, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op groepen verticale overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen.

PB L 102 van 23.4.2010, blz. 1; Verordening (EU) nr. 1217/2010 van de Commissie van 14 december 2010 betreffende de toepassing van artikel 101, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde groepen onderzoeks- en ontwikkelingsovereenkomsten (PB L 335 van 18.12.2010, blz. 36); Verordening (EG) nr. 1218/2010 van de Commissie van 14 december 2010 betreffende de toepassing van artikel 101, lid 3, van het Verdrag op groepen specialisatieovereenkomsten (PB L 335 van 18.12.2010, blz. 43).

ja, kunt u dan uitleggen hoe de huidige handhavingspraktijken kunnen worden verbeterd om dergelijke overeenkomsten te faciliteren (d.w.z. welke doelstellingen van de Green Deal zouden een specifieke behandeling van beperkende overeenkomsten rechtvaardigen)? Hoe kan een onderscheid worden gemaakt tussen het nastreven van de doelstellingen van de Green Deal en andere belangrijke beleidsdoelstellingen, zoals het scheppen van banen of andere sociale doelstellingen?).

Deel 3: concentratiecontrole

Op grond van de concentratieverordening van de EU heeft de Commissie het mandaat om te beoordelen of herstructurerings in het bedrijfsleven (d.w.z. fusies en overnames van een bepaalde omvang) de daadwerkelijke mededinging op de interne markt op significante wijze belemmeren. Dergelijke herstructurerings worden over het algemeen positief beoordeeld, voor zover zij geen schadelijke effecten hebben en bijdragen aan de versterking van het concurrentievermogen van de Europese industrie, de verbetering van de voorwaarden voor de groei en verhoging van de levensstandaard in de EU.

De Commissie heeft de taak ervoor te zorgen dat die transacties de mededinging op de interne markt niet blijvend schaden. Een fusie kan de mededinging blijvende schade toebrengen, bijvoorbeeld doordat de concurrentiedruk tussen ondernemingen wegvalt. Meer bepaald kunnen fusies de druk wegnemen tussen ondernemingen om te innoveren in duurzaamheidsaspecten van bepaalde producten of productieprocessen, vooral op markten waar die laatste een belangrijke concurrentiefactor zijn.

Wanneer de gevolgen van een fusie beoordeeld worden, zijn consumentenvoorkeuren een cruciaal aspect, zowel bij het vaststellen van de relevante productmarkten als het analyseren van de mate waarin de fusierende ondernemingen met elkaar en met andere ondernemingen concurreren. In dit verband spelen overwegingen op het vlak van milieu en duurzaamheid tegenwoordig een steeds grotere rol.

Marktbepaling is een instrument voor het identificeren en bepalen van de gebieden waarin ondernemingen concurreren. Door markten af te baken, zowel wat betreft de producten als geografisch, kan een kader worden vastgesteld om de gevolgen van een transactie voor de mededinging en het welzijn van de consument te beoordelen.⁶ Een relevante productmarkt omvat alle producten en/of diensten die op grond van hun kenmerken, hun prijzen en het gebruik waarvoor zij zijn bestemd, door de consument als onderling uitwisselbaar of substitueerbaar worden beschouwd. In dat verband kunnen milieuvriendelijke of duurzame productkenmerken geassocieerd worden met een hogere kwaliteit en een onderscheidende factor vormen in de ogen van de consument.

Onderzoek en technologische vooruitgang zijn van fundamenteel belang voor economische vooruitgang. Om duurzame ontwikkeling te bevorderen, moet innovatie worden beschermd en aangemoedigd, zodat bedrijven nieuwe en betere technologieën, producten of knowhow aanbieden die bijvoorbeeld kunnen bijdragen tot een vermindering van de uitstoot of tot andere verbeteringen wat duurzaamheid of milieu betreft. Dankzij de concentratiecontrole leiden fusies tussen concurrenten niet tot verlies van innovatie die anders voordelen zou blijven opleveren.

Hieronder vindt u enkele vragen die kunnen dienen als suggesties voor het debat over de wijze waarop de concentratiecontrole en het milieu- en klimaatbeleid elkaar aanvullen – en hoe dat in de toekomst nog beter zou kunnen:

---

⁶ Zie de richtsnoeren in de bekendmaking van de Commissie inzake de bepaling van de relevante markt voor het gemeenschappelijke mededingingsrecht (PB C 372 van 9.12.1997, blz. 5).

1. Kunt u zich situaties voorstellen waarin een fusie tussen ondernemingen schadelijk kan zijn voor de consument omdat hij daardoor minder keuze heeft aan milieuvriendelijke producten en/of technologieën?
2. Bent u van mening dat de bijdrage van concentratiecontrole aan de bescherming van het milieu en de duurzaamheidsdoelstellingen van de Green Deal nog beter kan? Zo ja, hoe?

Praktische aspecten:

Dit document bevat een aantal vragen, verdeeld in drie delen, waarbij elk deel betrekking heeft op een van de drie instrumenten van het mededingingsrecht: staatssteuntoezicht, antitrustregels en concentratiecontrole.

In uw bijdragen kunt u antwoorden op alle delen en vragen, of slechts op een aantal daarvan. Antwoord daarbij zo nauwkeurig mogelijk op de vraag. Geef concrete voorbeelden en, indien mogelijk, cijfers.

Voeg een samenvatting toe indien uw bijdrage langer is dan 20 bladzijden.

Stuur uw bijdragen uiterlijk tegen 20 november 2020 naar COMP-GREEN-DEAL@ec.europa.eu.

Geef enkel niet-vertrouwelijke informatie.